

Obstetrícia i Ginecologia

Codi: 102937
Crèdits: 8

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	4	0

Professor de contacte

Nom: Lluís Cabero Roura

Correu electrònic: Lluís.Cabero@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Antonio Gil Moreno

Prerequisits

Es recomana que l'estudiant hagi adquirit competències bàsiques en totes les assignatures preclíniques.

L'estudiant adquirirà el compromís de preservar la confidencialitat i secret professional de les dades que pugui tenir accés per raó dels aprenentatges als serveis assistencials. També en mantenir una actitud d'ètica professional en totes les seves accions

Objectius

Aquesta assignatura es programa a 4rt curs del Grau de Medicina quan l'estudiant ja ha adquirit els coneixements bàsics de l'estructura i funció del cos humà, les bases fisiopatològiques de la salut i malaltia i ha conegut certs aspectes de la patologia de l'adult en els seus aspectes mèdics i quirúrgics, particularment els relacionats amb l'obstetrícia.

L'objectiu general és conèixer el desenvolupament i els aspectes fisiològics i fisiopatològics de l'aparell reproductor fent èmfasi en les diverses etapes evolutives diferenciades: adolescència, maduresa, embaràs, menopausa, etc, així com en els aspectes preventius de les malalties tant gestacionals com ginecològiques i també, en les tècniques de reproducció.

Com a objectius específics es contemplen conèixer l'exploració física de la dona així com la incidència de les diverses patologies, formes de presentació clínica i tractament en cada una de les etapes comentades anteriorment.

Competències

- Demostrar que comprèn els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia
- Demostrar que comprèn les manifestacions de la malaltia sobre l'estructura i funció del cos humà.

- Demostrar que comprèn l'estructura i funció dels aparells i sistemes de l'organisme humà normal en les diferents etapes de la vida i en els dos sexes.
- Ensenyar i comunicar a altres col·lectius professionals els coneixements i les tècniques apreses.
- Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

Resultats d'aprenentatge

1. Descriure els processos de contracepció i fertilització.
2. Ensenyar i comunicar a altres col·lectius professionals els coneixements i les tècniques apreses.
3. Explicar la fisiologia de l'embaràs normal i comprendre els controls de seguiment de la gestació.
4. Explicar l'anatomia i les funcions neuroendocrines que regulen l'aparell genital femení.
5. Fer una exploració ginecològica.
6. Fer una exploració i un seguiment obstètrics.
7. Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
8. Identificar el puerperi patològic i conèixer-ne el maneig.
9. Identificar els controls que es fan en l'evolució de l'embaràs.
10. Identificar els controls que es fan en l'evolució del part.
11. Identificar els controls que es fan en l'evolució del puerperi.
12. Identificar les principals malalties inherents a la gestació.
13. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
14. Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig de la patologia oncològica que afecta l'aparell genital femení.
15. Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig de les malalties de transmissió sexual.
16. Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig de les principals patologies ginecològiques benignes.
17. Reconèixer, diagnosticar i orientar el part patològic.
18. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

Continguts

L'assignatura d'Obstetrícia i Ginecologia s'ha conceptuat actualment com una matèria de contingut extens i divers que abasta:

- 1) La fisiologia de la gestació, el part i el puerperi, així com la seva patologia i el seu tractament.
- 2) La fisiologia, la patologia i el tractament inherent als òrgans que constitueixen el tracte genital femení, incloent-hi la mama.
- 3) La fisiologia, la patologia i el tractament de la reproducció humana.
- 4) Els aspectes preventius, psíquics i socials que necessàriament es relacionen amb els apartats anteriors

La matèria està dividida en dos grans grups, l'Obstetrícia i la Ginecologia.

Pel que fa a l'Obstetrícia: S'estudia la fisiologia no gravídica del cicle sexual incomplet, posteriorment el corresponent a la fisiologia de la gestació, part i puerperi, i la patologia d'aquestes tres fases de la gestació humana.

Pel que fa a la Ginecologia: S'estudien les principals síndromes ginecològics (hemorràgia disfuncional, amenorrees, infeccions de transmissió sexual, esterilitat) i posteriorment les patologies benignes i malignes que afecten als genitals interns i externs de la dona i la patologia mamària.

Teoria (50 hores)

Tema I - Fisiologia gravídica o Cicle sexual complet

- 1.- Gametogènesi. Fertilització. Transport i anidació. Primeres etapes de seu desenvolupament.
- 2.- Placentació. Desenvolupament i creixement de la placenta. Circulació placentària. Membranes ovulars. Cordó umbilical. Líquid amniòtic.
- 3.- Circulació fetal. Maduració fetal. Característiques biològiques del fetus a terme. Unitat feto-placentària: Intercanvis a nivell de la placenta. Endocrinologia de la unitat feto-placentària.
- 4.- Diagnòstic de la gestació. Modificacions fisiològiques de l'organisme matern a la gestació.
- 5.- Consulta prenatal. Assistència i higiene de la gestant. Medis per a controlar l'evolució de la gestació i l'estat del fetus. Concepte d'alt risc.
- 6.- Diagnòstic prenatal. Concepte. Factors de risc d'anomalies congènites. Tècniques del diagnòstic prenatal.
- 7.- Duració de la gestació. Les causes del part. Diagnòstic de l'inici del part. El motor del part. Característiques de l'activitat uterina normal. Períodes del part.
- 8.- La pelvis femenina. Anatomia obstètrica. Pelvimetria. Canal ossi i canal tou del part. Actitud, situació, presentació i posició fetal. Diàmetres fetals.
- 9.- El part normal. Mecanisme i evolució de les presentacions cefàliques flexionades. Control clínic. Monitorització biofísica i bioquímica en el part. Assistència al part normal. Deslliurament. Puerperi. Alletament.

II. Patologia de la gestació.

- 10.- Avortament: Diferents tipus. Etiologia. Anatomia patològica. Clínica i tractament.
- 11.- Gestació ectòpica.
- 12.- Malaltia trofoblàstica. Citogenerètica. Clínica. Diagnòstic i tractament.
- 13.- Gestació i part múltiples.
- 14.- Hemorràgies de la segona meitat de la gestació. Placenta prèvia. Despreniment prematur de la placenta normalment implantada.
- 15.- Malaltia hipertensiva
- 16.- Part preterme. Factors, diagnòstic i tractament.
- 17.- Rotura prematura de les membranes ovulars. Corioamnionitis.
- 18.- Retard del creixement intrauterí. Causes, diagnòstic i tractament.
- 19.- Isoinmunització. Hidrops fetal.
- 20.- Part post terme. Mort fetal avantpart. Inducció del part.
- 21.- Malalties maternes que compliquen la gestació: Diabetis. Malalties del tiroides.
- 22.- Malalties maternes que compliquen la gestació: Cardiopaties. Anèmies. Malalties dels aparells digestius i urinari.
- 23.- Malalties maternes que compliquen la gestació: Malalties infeccioses i la seva repercussió sobre l'embrió, el fetus i el nadó. Síndrome de Torch.

III. Patologia del part i del puerperi

24.- Distòcies dinàmiques: Classificació. Etiologia. Diagnòstic i tractament. Distòcies mecàniques per anomalies del canal osi o del canal tou del part. Ruptura uterina. Desgarraments obstètrics. Traumatismes obstètrics.

25.- El part en posició occipito-posterior. Presentacions cefàliques deflexionades; sincipuci, front i cara. El part en presentació de natges. Situacions obliqües i transversals. Altres distòcies d'etiologia fetal.

26.- Patiment fetal. Concepte. Etiologia. Diagnòstic i tractament.

27.- Direcció mèdica del part. Analgèsia i anestèsia obstètriques. Reanimació del nadó patològic.

28.- Patologia del deslliurament: Placenta àcreta. Hemorràgies del deslliurament. Hemorràgies post-part i hemorràgies per falla de la coagulació.

29.- Patologia del puerperi: Infecció puerperal. Mastitis. Tromboflebitis i flebitis.

IV.- Medicina de la reproducció

30.- Determinisme sexual i diferenciació sexual.

31.- Pubertat. Menarquia. Patologia de la pubertat.

32.- Climateri. Menopausa. Patologia del Climateri.

33.- Amenorrea hipotàlem hipofisària. Hiperprolactinèmies.

34.- Amenorrea ovàrica i uterina. Diagrama diagnòstic.

35.- Hemorràgies uterines (dis) funcionals. Concepte. Classificació. Anatomia patològica. Clínica. Diagnòstic. Tractament.

36.- Virilització i hirsutisme. Síndrome dels ovaris polimicroquístics.

37.-Síndrome premenstrual. Dolor relacionat o no amb el cicle. Endometriosis.

38.- Esterilitat i infertilitat conjugal.

V. Ginecologia especial i descriptiva

39.-Malalties de la vulva: Traumatismes, degeneratives i atrofiques. Tumors benignes. Lesions premalignes i tumors malignes.

40.- Malalties de transmissió sexual.

41.- Malaltia inflamatòria pèlvica. Tuberculosis generital.

42.- Altres malalties de la vagina. Fístules urinàries i estercoràcees. Prolapse generital. Incontinència d'orina.

43.- Patologia benigne del coll uterí: Traumatismes i tumors. Displàsia i càncer "in situ". CIN.

44.- Càncer invasor del coll uterí: etiologia. Freqüència. Anatomia patològica. Graus d'extensió. Citologia, colposcòpia. Clínica i tractament. Altres tumors malignes del coll uterí.

45.- Patologia endometrial benigne i premaligna. Miomatosis uterina. Altres tumors benignes del cos uterí.

46.- Patologia maligna del cos uterí.

47.-Tumors ovàrics: Classificació. Anatomia patològica.

48.-Tumors ovàrics: Evolució. Clínica. Complicacions. Diagnòstic. Tractament dels tumors d'ovari.

49.- Patologia mamària I

50.- Patologia mamària II

51.- Patologia mamària III

52.- Oncologia mèdica en oncologia ginecològica i mamària

Seminaris especialitzats (20 hores)

Els seminaris es faran a l'aula del Servei d'Obstetrícia i Ginecologia.

1.- Concepte i classificació d'Alt Risc. Adequació dels recursos. Història clínica d'obstetrícia

2.- Assistència a la gestant normal. Protocol assistencial

3.- Control del creixement fetal. Ecografia. Control del benestar antepart (Moviments fetals, Fluxometries, Monitorització electrònica)

4.- Situacions d'urgència durant la gestació. Criteris d'urgència materna. Criteris d'urgència fetal. Tractament general

5.- Maduresa fetal. Conceptes. Indicacions de l'estudi de la maduresa. Manipulació de la maduresa pulmonar

6.- Diagnòstic prenatal. Assessorament reproductiu. Interrupció voluntària de l'embaràs. Indicacions i tècniques (Ecografia, Biòpsia corial, Amniocentesis, Funiculocentesis)

7.- Fàrmacs i embaràs i lactància.

8.- Assistència al part normal.

9.- Control del benestar intrapart (Control de la dinàmica uterina, Control de la FCF, Control del pH fetal)

10.- Tocúrgia. Conceptes generals. La cesària

11.- Història clínica de ginecologia. Grans síndromes ginecològics. Exploració general ginecològica

12.- Alteracions menstruals. Diagnòstic diferencial. Esquema d'estudi

13.- Diagnòstic precoç del càncer genital i mamari. Citologia i colposcòpia. Mama i vulva

14.- Estudi del flux. Examen en fresc. Infeccions vaginals i ETS

15.- Cirurgia ginecològica. La histerectomia. La anexectomia. Bases de la cirurgia vaginal

16.- Tècniques de cirurgia mínimament invasiva a ginecologia i ginecologia oncològica. Conceptes generals i bases. Indicacions. Robòtica.

17.- Casos clínics de patologia mamària.

18.- Esterilitat. Esquema funcional.

19.- Urologia ginecològica. Estudis urodinàmics

20.- Planificació familiar.

Pràctiques clíniques assistencials (20 hores)

Las pràctiques es faran bàsicament a les Sales de Parts (2 guàrdies incorporant-se als equips de guàrdia, en grups de 4 alumnes), i als dispensaris quiròfans de ginecologia.

Durant les guàrdies hauran de fer:

- Una història clínica obstètrica
- Exploració obstètrica

Maniobres de Leopold

Auscultació fetal

Tacte vaginal per comprovar

Dilatació cervical

Presentació

Valoració pèlvica

- Ajudar a fer un part normal

Així passaran un mati per cada una de les següents àrees:

- Dispensari general de Ginecologia
- Quiròfan de Ginecologia
- Dispensari de planificació familiar
- Dispensari d'esterilitat
- Sala d'hospitalització

Metodologia

Aquesta guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al nombre i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretaran a cada una de les Unitats Docents Hospitalàries (UDH), que ho explicitaran a través de les seves pàgines web i el primer dia de classe de cada assignatura, a través dels professors responsables de l'assignatura a les UDH.

Pel present curs, els professors designats pels Departaments com a responsables de l'assignatura a nivell de Facultat i de les UDH són:

Departament(s) responsable(s): Departament de Pediatria, de Obstetrícia i Ginecologia i de Medicina Preventiva

Responsable de Facultat: Lluís Cabero

Responsables UDH

UDHSP: Juan José Espinós: JuanJose.Espinos@uab.cat

UDHVVH: Lluís Cabero: lcabero@vhebron.net

UDHGTiP: Emilio Pérez: eperezp.germanstrias@gencat.cat

UDHTP: Carles Foradada: cforadada@tauli.cat

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNiques ASSISTENCIALS (PCA)	20	0,8	
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	20	0,8	
TEORIA (TE)	50	2	
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS	20	0,8	
ESTUDI PERSONAL	70	2,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	10	0,4	

Avaluació

El sistema d'avaluació de l'adquisició de les competències per a aquesta matèria s'organitza en dos mòduls:

- Mòdul teòric:

-Sistema d'avaluació: primer i segon parcial tipus test, i prova final (escrita en forma de preguntes curtes i/o test). Es programaran exàmens teòrics parcials de caire eliminatori quan la nota obtinguda sigui superior a 5.

-Pes en la qualificació global: 60%

- Mòdul expositiu de treballs, seminaris i part pràctica: 40%

D'acord amb les particularitats de cada Unitat Docents i assignatura, les pràctiques/seminaris es podran avaluar de forma continuada. L'avaluació continuada s'especificarà en el programa de cada UDH.

Seminaris (20%): Proves de tipus test i/o preguntes de desenvolupament sobre els casos treballats als seminaris.

Treballs (10%): Avaluació de la qualitat i claredat expositiva.

Pràctiques (10%): L'assistència a les pràctiques és obligatòria.

Cada alumne haurà de :

- Redactar una història clínica
- Realitzar una exploració ginecològica
- Visualització amb espèculum
- Tacte vaginal
- Exploració mamària
- Ser ajudant d'una intervenció petita:
- Legrat

- Desbridament de Bartholinitis, etc.
- Ser observador de al menys una intervenció

major:

- Histerectomia
- Mastectomia
- Plàsties vaginals, etc.

Al finalitzar el període de pràctiques, l'estudiant haurà de redactar un informe amb la història i l'exploració que ell mateix haurà fet, així com un resum de la seva activitat, que estarà confirmada pel seu tutor. L'entrega del resum és obligatori per poder accedir a l'examen de l'assignatura.

Qualificació final

La qualificació final és el promig ponderat dels coneixements teòrics (60%) i de l'avaluació clínica (40%). No es podrà fer el promig entre l'avaluació teòrica i l'avaluació pràctica, si no s'obté una puntuació mínima de 5/10 en ambdues parts.

L'estudiant que no hagi aprovat els parcials i/o no hagi superat les pràctiques, es podrà presentar a la prova final de síntesi que conté una part teòrica i una part pràctica.

Els estudiants que no realitzin les proves d'avaluació tant teòrica com pràctica seran considerats com No avaluats exhauint els drets a la matrícula de l'assignatura

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa a classe i seminaris	40	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: ítems de selecció múltiple	60	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Bibliografia

Bibliografia específica

1 be - Tratado de Ginecología, Obstetricia y Medicina de la Reproducción. 2 tomos.

Luis Cabero Roura. Editorial Médica Panamericana.

2 be - Ginecología.

J.González-Merlo. Editorial Masson.

3 be - Ginecología Oncológica.

J.González-Merlo. Editorial Masson.

4 be - Endocrinología Ginecológica Clínica y Esterilidad.

Leon Speroff. Editorial LWW.

5 be - PROTOCOLOS DE MEDICINA MATERNO-FETAL

Ll. Cabero i M.A. Sánchez . Edicions Ergon. Barcelona 2009.

Bibliografia de consulta

1 bc- Medicina materno-fetal. L Cabero (Ed Medica Panamericana)

2 bc- Manual del residente L. Cabero y cols. SEGO. 2005 (en CD)

3 bc- URGENCIAS EN GINECOLOGIA Y OBSTETRICIA.M.L. Cañete y L. Cabero. Editorial FISCAM. 2008

4 bc- EL CONTROL DE LA MUJER.L. Cabero, J. Calaf, D. Saldivar Editorial Mayo, Barcelona 2009

Bibliografia recomanada

1 br- OBSTETRICIA Y GINECOLOGIA

X. Iglesias, J.A. Vanrell y Ll. Cabero

Salvat Editores. Barcelona 1993.

2 br- OBSTETRICIA Y MEDICINA MATERNO-FETAL

L. Cabero y cols. Ed. Panamericana. 2008

3br- ALTO RIESGO OBSTETRICO

Ll. Cabero y cols.

Masson-Salvat. Barcelona 1996.

4br- MANUAL DEL RESIDENTE DE OBS-GIN

L. Cabero y cols. SEGO. 2005 (en CD)

5br- TRATADO DE GINECOLOGIA, OBSTETRICIA Y MEDICINA DE LA REPRODUCCIÓN

L. Cabero y cols. Ed. Panamericana. Madrid 2005.

6br- PERINATOLOGIA. TOMO I Y II.

Ll. Cabero

Salvat Editores. Barcelona 197 y 1990.

7br- PROTOCOLOS DE MEDICINA MATERNO-FETAL

Ll. Cabero i M.A. Sánchez

Edicions Ergon. Barcelona 2009.

8br- GINECOLOGIA

J. González-Merlo y cols.

Editorial Salvat. Barcelona. 1996.

9br- URGENCIAS EN GINECOLOGIA Y OBSTETRICIA

M.L. Cañete y L. Cabero. Editorial FISCAM. 2008

10br- EL CONTROL DE LA MUJER

L. Cabero, J. Calaf, D. Saldivar

Editorial Mayo, Barcelona 2009

11br- OPERATORIA OBSTÉTRICA

L. Cabero y D. Saldivar

Editorial Panamericana. México 2009

12br- FUNDAMENTOS DE GINECOLOGIA

J.M. Bajo Arenas, J.M. Lailla Vicens, J. Xercavins Montosa

Editorial SEGO Madrid 2009

13br- Virus del Papiloma Humano y Càncer de Cuello de Útero

Carreras - Xercavins - Checa

Editorial Médica PANAMERICANA

Recursos d'Internet

- www.sego.es

- www.glowm.com/